



دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی  
درمانی کاشان

### دانشکده پیراپزشکی

### گروه آموزشی مدیریت و فن آوری اطلاعات سلامت

### طرح درس

سال تحصیلی: اول ۱۴۰۰-۱۳۹۹

فراگیران: دانشجویان کارشناسی ارشد فن آوری اطلاعات سلامت

تاریخ شروع ترم:

تاریخ پایان ترم:

تاریخ امتحان پایان ترم:-

مدرسین: دکترمهرداد فرزندی پور، دکترفاطمه رنگرز جدی، دکتر زهرا میدانی، دکتر احسان نیوتی، دکتر لیلا شکری زاده

هدف کلی: به منظور همکاری و مساعدت با پزشکان در امر تحقیقاتی و پژوهشی در مراکز بهداشتی و درمانی و در زمینه علوم رفتاری و بخصوص در حیطه مدارک پزشکی، برخی از مسائل پژوهشی را مشخص نموده، آموخته نظری را در آن زمینه با یک الگوی ساده به کار گیرد.

عنوان درس: روش تحقیق در علوم بهداشتی

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

شماره درس:

پیش نیاز:-

روز و ساعت تدریس: دوشنبه ۱۰-۸

مکان تدریس: کلاس ۱۰۴ دانشکده پیراپزشکی

تعداد جلسات	تاریخ	اهداف کلی : آشنایی دانشجویان با	اهداف ویژه: در پایان هر مبحث دانشجو بایستی قادر باشد :	شیوه تدریس و رسانه آموزشی	فعالیت‌های دانشجویان	مدرس
اول		آشنائی با تعاریف مرتبط، خصوصیات و ویژگی های یک پژوهش	<ol style="list-style-type: none"> <li>۱. علم، قانون و اصل نظریه علمی را تعریف کند.</li> <li>۲. انواع تحقیق ( از بعد هدف تحقیق: بنیادی، کاربردی و بنیادی - کاربردی) را شرح دهد.</li> <li>۳. خصوصیات یک تحقیق و محقق را بیان نماید( هدفمندی، آزمون پذیری، تکرار پذیری، عینیت و....).</li> <li>۴. ویژگیهای یک تحقیق(نظم و کنترل، نوآوری، مبتنی بر شواهدعینی، تعمیم پذیری، تخصص طلبی، عینیت و منطقی بودن، صبرطلبی، جرات طلبی، دقت طلبی)</li> <li>۵. مروری بر فرآیند تحقیق</li> </ol>			دکتر رنگرز جدی
دوم		آشنائی با بیان مسأله	<ol style="list-style-type: none"> <li>۱. بیان مسأله را تعریف کند.</li> <li>۲. هدف از بیان مسأله را توضیح دهد.</li> <li>۳. اهمیت بیان مسأله را توضیح دهد.</li> </ol>			دکتر رنگرز جدی

دکتر رنگرز جدی			<p>۱. اهداف پژوهش را تعریف نموده و اهمیت را بیان نماید.</p> <p>۲. انواع اهداف پژوهش را نام برده و تعریف نماید.</p> <p>۳. نکات مورد توجه در بیان اهداف پژوهش را ذکر نماید.</p> <p>۴. سوالات پژوهش را تعریف نموده و اهمیت را بیان نماید.</p> <p>۵. انواع سوالات پژوهش را نام برده و تعریف نماید.</p> <p>۶. فرضیه پژوهش را تعریف نموده و اهمیت را بیان نماید.</p> <p>۷. انواع فرضیات را نام برده و تعریف نماید.</p>	آشنایی با اهداف، سوالات و فرضیات پژوهش	سوم
دکترشکری زاده			<p>۱. چارچوب پنداشتی پژوهش را تعریف کند.</p> <p>۲. در خصوص اهمیت چارچوب پنداشتی پژوهش بحث کند.</p> <p>۳. RRL - را تعریف کند.</p> <p>۴. در خصوص اهمیت RRL در چارچوب پنداشتی و سایر قسمت های پژوهش بحث کند.</p> <p>۵. - شیوه نگارش چارچوب پنداشتی سایر پژوهش های انجام شده را ارزیابی کند.</p>	آشنائی با اهمیت فصل دوم (ادبیات پژوهش) ، آشنائی با چارچوب پنداشتی پژوهش و نحوه نگارش آن ( از جدید به قدیم و از کل به جزء) آشنائی با مروری بر نوشتجات مرتبط (RRL) و نقش آن در بیان مسئله، اهداف، متدولوژی و بحث و نتیجه گیری	چهارم
دکتر شکری زاده			<p>۱. Literature Review را تعریف کند.</p> <p>۲. در خصوص اهمیت Literature Review بحث کند.</p> <p>۳. منابع ردیف اول و ردیف دوم را توضیح دهد.</p> <p>۴. در خصوص تفاوت مقاله، کتاب و Monograph بحث کند.</p> <p>۵. ویژگی انواع مجلات رتبه علمی - ترویجی، علمی پژوهشی و ISI را شرح دهد.</p> <p>۶. ویژگی انواع مجلات بین المللی، مجلات منطقه ای و مجلات عمومی آسیایی و مجلات ایرانی را شرح دهد.</p>	آشنایی با اهمیت و انواع نوشتجات پزشکی (Literature Review) شامل مقالات، مونوگراف و کتاب و غیره ، آشنایی با طبقه بندی مجلات عمومی و علمی شامل مجلات دارای رتبه علمی - ترویجی، علمی پژوهشی و ISI- آشنایی با طبقه بندی مجلات بر حسب جغرافیای مجلات	پنجم
دکتر شکری زاده			<p>۱. نوشتجات مرتبط را بر اساس سبک هار وارد رفرنس نویسی کند.</p> <p>۲. نوشتجات مرتبط را بر اساس سبک ونکور رفرنس نویسی کند.</p>	آشنائی با شیوه های استناد و مرجع نویسی Author-date (هاروارد و APA) و numerical آشنائی با شیوه ونکور به عنوان رایج ترین شیوه رفرنس نویسی در علوم پزشکی	ششم
دکتر شکری زاده			رفرنس نویسی پروپوزال را به شیوه رایج در علوم پزشکی انجام دهد.	آشنایی با نرم افزار End note	هفتم
دکتر فرزندی پور			<p>۱- آشنائی با انواع روش های پژوهش:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• تحلیلی، مشاهده ای و مداخله ای</li> <li>• توصیفی، گزارش- موردی، سری- موردی</li> <li>• مطالعات مقطعی، گروهی، شاهد موردی</li> <li>• مداخله ای تجربی و غیرتجربی</li> </ul> <p>۲- آشنایی با معیارهای ورود و خروج</p>	آشنائی با روش پژوهش کمی	هشتم

دکتر فرزندی پور		<p>۱- تعریف متغیر، انواع متغیر (مداخله گر، تعدیل کننده، وابسته و مستقل و ...) را توضیح دهد</p> <p>۲- نحوه سنجش و مقیاس اندازه گیری</p> <p>۳- چگونگی مهار متغیرهای مداخله گر (روش همسان سازی و توزیع تصادفی)، طرح متقاطع ، Randomization, homogeneity ، بلوک بندی، تحلیل کوواریانس</p> <p>۴- متغیرهای کمی و کیفی (دو ارزشی و چندارزشی و مرکب)</p> <p>۵- مقیاس های اندازه گیری (مقیاس اسمی، مقیاس رتبه ای، مقیاس فاصله ای، مقیاس نسبی) را شرح دهد و کاربرد هر یک را بداند</p> <p>۱. جامعه پژوهش، نمونه، واحد پژوهش، مفهوم تعمیم، محیط پژوهش را تعریف نماید</p> <p>۶- مزایای نمونه گیری شامل زمان و هزینه کمتر، دقت را شرح دهد.</p> <p>۱- روش نمونه گیری چندمرحله ای احتمالی (تصادفی): منظم ، خوشه ای را توضیح دهد</p> <p>۷- روش نمونه گیری غیراحتمالی: در دسترس، قضاوتی (مبتنی بر هدف)، سهمیه ای، گلوله برفی، مستمر را توضیح دهد.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• آشنائی با متغیرهای پژوهش</li> <li>• انواع روش های نمونه گیری</li> </ul>	نهم
دکتر فرزندی پور		<p>۱. نحوه تعیین حجم نمونه برای مطالعات کمی را توضیح دهد</p> <p>۲. عوامل موثر بر تعداد نمونه ها شامل نوع مطالعه، همگون بودن جامعه، تعداد متغیرهای تحت بررسی، کنترل متغیرهای ناخواسته، ریزش یا افت نمونه، حساسیت و دقت ابزارهای سنجش و اندازه گیری، امکانات</p> <p>۳. نحوه محاسبه اندازه نمونه برای برآورد میانگین یک متغیر کمی</p> <p>۴. نحوه محاسبه اندازه نمونه برای برآورد میانگین متغیرهای کیفی</p>	روش تعیین حجم نمونه	دهم
دکتر فرزندی پور		<p>۱- انواع ابزارهای جمع آوری داده ها را بیان نماید.</p> <p>۲- انواع پرسشنامه (منظم یا بسته، آزاد یا باز)</p> <p>۳- انواع سوالات پرسشنامه</p> <p>۴- چگونگی تنظیم پرسشنامه / چک لیست ( قسمت های اصلی یک پرسشنامه، نکات مورد توجه در تهیه پرسشنامه) را بیان نماید.</p> <p>۵- اصول اندازه گیری را بیان نماید.</p> <p>۶- طرح پرسشنامه الکترونیک را توضیح دهد.</p> <p>۷- خصوصیات پرسشنامه ، نگرش سنجی</p> <p>۸- مزایا و معایب پرسشنامه، تورش در مصاحبه و پرسشنامه</p> <p>۱- روش مصاحبه را همراه با معایب و مزایای آن بیان نماید</p> <p>۲- نکات ضروری برای استفاده از روش مصاحبه را بیان نماید</p> <p>۳- مزایا و معایب بررسی داده های موجود را بیان نماید</p> <p>۴- روش جمع آوری داده ها به روش مطالعه منابع شامل کتب، مقالات و ... را بیان نماید</p> <p>۵- انواع روش های مصاحبه ( مصاحبه منظم، آزاد) را توضیح دهد</p> <p>۶- روش مشاهده را همراه با معایب و مزایای آن بیان نماید</p> <p>۷- انواع روش های مشاهده ( کنترل نشده و بدون ساختار، دقیق و منظم را توضیح دهد</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• آشنائی با ابزار گردآوری اطلاعات</li> <li>• آشنائی با روش های جمع آوری داده ها</li> </ul>	یازدهم

			<p>۸- عوامل موثر بر مشاهده ( تمایلات شخصی، دقت، مهارت، دانش و آگاهی، عوامل محیطی) را توضیح دهد</p> <p>۹- روش پرسشنامه را همراه با مزایا و معایب آن بیان نماید</p> <p>۹- سایر روش های جمع آوری داده ها را شرح دهد.</p>		
دکتر فرزندی پور			<p>۱. تعریف روائی و پایایی ابزار گردآوری اطلاعات را بیان کند</p> <p>۲. انواع آزمون های روائی ( محتوی، وابسته به معیار، سازه) را بیان کند ( صوری، اعتبار همزمان) را شرح دهد</p> <p>۳. نحوه تعیین پایایی ( ضریب بازآزمایی ، اعتبار آزمون های موازی) را شرح دهد</p> <p>۴. روش زیر نمونه ها</p> <p>۵. آزمون دو نیمه کردن</p> <p>۶. روش کوآدرریچارلسون</p>	روائی و پایایی ابزار گردآوری	دوازدهم
دکتر میدانی			<p>۱- آشنایی با ماهیت روش تحقیق کیفی و تفاوت ماهیت تحقیقات کیفی و کمی</p> <p>۲- روش جمع آوری داده های تحقیقات کیفی (مصاحبه، مشاهده، گروه متمرکز focus group، روش دلفی، روش گروه اسمی nominal group technique و غیره)</p> <p>۳- روش تحلیل داده ها در مطالعه کیفی</p>	آشنائی با روش پژوهش کیفی	سیزدهم
دکتر میدانی			<p>۱- انواع روشهای نمونه گیری در مطالعات کیفی (روش ساده، گلوله برفی، مبتنی بر هدف، نمونه گیری متجانس، نمونه گیری از افراد مهم، نمونه گیری از موارد حاشیه ای)</p> <p>۲- آشنایی با بحث data saturation در نمونه گیری مطالعات کیفی</p> <p>۳- آشنایی با انواع روش تحقیق کیفی ( پدیدارشناسی، گراندتئوری، اقدام پژوهشی، تحلیل محتوی و مطالعه موردی)</p>	آشنائی با روش پژوهش کیفی	چهاردهم
دکتر نبوتی			<p>۱. با استفاده از اطلاعات قسمت مروری بر مطالعات انجام شده یافته های پژوهش فرضی را سایر پژوهش ها ( موافق و مخالف) مقایسه کند.</p> <p>۲. با استفاده از یافته های پژوهش، برای خود پیشنهادات برای یافته ها تدوین نماید.</p> <p>۳. با کمک مطالعات انجام شده و یافته های پژوهش فرضی قسمت پیشنهاد برای پژوهش های آتی را تدوین نماید.</p>	آشنایی با بخش بحث و نتیجه گیری، ارتباط بخش بحث و نتیجه گیری با سایر قسمت های پژوهش ( مروری بر مطالعات، یافته های مهم حاصل از تحقیق و محدودیت ها و امکانات پژوهش) ، آشنایی با شیوه های نمایش یافته ها و کاربرد هر یک از آنها ( جدول، نمودار و غیره) ، آشنایی با اجزای تشکیل دهنده بحث و نتیجه گیری (خلاصه ای از یافته های سایر پژوهش ها (موافق و مخالف)، پیشنهاد بر اساس یافته ها و پژوهش های بعدی)	پانزدهم
دکتر نبوتی					شانزدهم
			رفع اشکال		هفدهم

**منابع:**

۱. آریا سپهر سمیرا، احمد زاد اصل مسعود. اصول پایه روش تحقیق در علوم پزشکی. تهران: نور دانش، ۱۳۸۱.
۲. حبیبی، غلامرضا. مبانی نگارش علمی. تهران، چاپار، ۱۳۸۶.
۳. حیاتی، زهیر. نگارش مقاله و گزارش و سایر انتشارات علمی. تهران: مرز فکر، ۱۳۸۷.
۴. سرمد زهره و همکاران. روش تحقیق در علوم رفتاری. چاپ دوم، تهران: انتشارات جیحون، ۱۳۷۸.
۵. سلطانی، پوری، راستین، فروردین. **اصطلاحنامه کتابداری**. (تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. ۱۳۷۲).
۶. شورای نویسندگان کمیته پژوهشی دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی ایران، اصول پایه روش تحقیق در علوم پزشکی، چاپ اول، تهران: انتشارات نور دانش، ۱۳۸۱.
۷. رخشانی فاطمه. نگرشی نو بر روش تحقیق در علوم پزشکی. تهران: سیمین دخت، ۱۳۸۲.
۸. عابد سعیدی ژیلا، امیر علی اکبری صدیقه. روش تحقیق در علوم پزشکی و بهداشت. تهران: سالمی، ۱۳۸۱.
۹. کنین، استلا. فرهنگ فشرده علوم کتابداری و اطلاع رسانی. ترجمه فاطمه اسدی گرگانی. تهران، کتابدار، ۱۳۷۸.
۱۰. عابدی، حیدرعلی، روانی پور، مریم، کریم الهی، منصوره، یوسفی، حجت اله. روشهای تحقیق کیفی در پرستاری. تهران: نشر و تبلیغ بشری، ۱۳۸۵.
۱۱. ادیب حاج باقری، محسن، پرویزی، سرور، صلصالی، مهوش. روش های تحقیق کیفی. تهران: نشر و تبلیغ بشری، ۱۳۸۶.
۱۲. هلن جی استرابرت اسپیتزیهاله، دونا رینالدی کارپنتر. ترجمه خاچیان، آلیس، شوکتی احمدآباد، مصطفی. تحقیقات کیفی در پرستاری. تهران: سالمی، ۱۳۸۹.

13. Garson D. Guide to Writing Empirical Papers, Theses, and Dissertations. CRC; 2001.
14. Kamarul M. Writing Critical Literature Review. www.scribd.com
15. Lester J. Writing Research Papers: A Complete Guide. Longman Publishing Group. 2004.
16. Magno ,C. Writing your Winning Thesis. www.scribd.com/doc/.../Writing-Your-Winning-Thesis
17. Mauch , J. Guide to the Successful Thesis and Dissertation: A Handbook For Students And Faculty. CRC; 2003
18. Piries D. How to Write Critical Essays: A guide for students of literature. www.scribd.com
19. Thomas S. How to Write Health Sciences Papers, Dissertations and Theses. Churchill Livingstone. 2000.